

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Sect. 1. Quotuplex sit sumptio Eucharistiæ ? & an qui non est baptizatus,
sit capax huius Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

potis utroque modo, scilicet remote, & proxime: remote quidem, quatenus confert auxilia, quæ per debita media conducunt hominem ad consequendam corporis gloriam: proxime vero, seu minus remote, quatenus post mortem hominis, Eucharistia prius suscepta, seu gratia sanctificans per Eucharistiam acquisita, & adhuc permanens exigit proxime resurrectionem illius corporis gloriosam debitam illi sacramento. In quo sensu intelligunt aliqui illud Apocal. 6. *Vidi subitu altare animas interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant, & clamabant voce magna dicentes, Vsq̃ue Domine (Sanctus, & verus) non iudicatus sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? Et data sunt illis singula stola alba, & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conferui eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt, sicut & illi.* Vbi censent aliqui, significari exigentiam resurrectionis gloriosæ, quæ dum differtur, donec compleatur numerus electorum, accipiunt singuli stolas albas, beatitudinem scilicet animæ. Notant autem clamorem illum procedere potissimum ab animabus, quæ sub altari sunt, quia nimirum ex altaris sacramento, quod digne præceperunt, habent novum titulum ad exigendam corporis gloriam; quod tamen intelligi debet in sensu explicato, ut non solum habeant novum titulum, sed titulum ad novam, & maiorem gloriam resurrectionis propter coniunctionem corporis Christi cum eorum corporibus.

Apocal. 6.

Quæ unio corporalis & vera intercedat inter Christi corpus & nostrum.

Restat nunc præcipua difficultas, quoad primum effectum, an detur unio corporalis & vera inter Christi corpus & nostrum; quæ quidem controverfia celeberrima fuit ante aliquot annos propter Cardinalem de Mendoza Burgensem Antistitem, qui id affirmavit in concione quadam, & postea libro ad hoc edito suam propositionem defendit; quam plurimi Theologi Complutenses, & Salmanticensis acerrime impugnare & notare voluerunt. Cæterum iam hæc questio magna ex parte composita est, & reducta ad questionem de nomine, in qua de re ipsa vix potest esse dissidium. Omnes enim debent in hoc convenire, quod nulla intercedit unio hypostatica, aut continuativa, vel materiæ, & formæ, nec vlla alia physica, & propria; cum nec excogitabilis sit, nec explicari possit. Cæterum adhuc concedi potest, intercedere aliquam unionem, non solum quatenus corpus Christi suo contactu sanctificat corpora nostra, sicut olim vestes, & nunc vasa, quibus continetur; sed etiam aliam unionem moralem cum corpore digne communicantis, quæ non sit cum indigne communicante; quia licet eadem sit approximatio localis cum utroque: in uno tamen habet rationem unionis, in alio non. Nam sicut inter coniuges illa approximatio localis corporum dicitur unio; sic etiam in hoc sacramento, quia est coniunctio corporum per amorem, & affectum ad opus coniunctionis peruenientem: quare hæc unio non datur cum peccatore. Ex hac unione provenit, ut iam Christus reputet illam, tanquam carnem peculiari titulo suam, & cui peculiari nomine debeat consulere, *nemo enim unquam carnem suam odio habuit.* Et in hoc sensu dixerunt sæpe Patres, intercedere hic unionem corporalem, & non sistentem in solo affectu, & gratia, sicut cum quolibet iusto. Videatur

Vasquez.

P. Vasquez *disp.* 204. qui optime totam controverfiam comprehendit, & nihil addendum occurrit: ideo illam totam omitto.

DISPUTATIO XIII.

De usu, & de subiecto capaci ad suscipiendam Eucharistiam.

SECTIO I. *Quotuplex sit sumptio Eucharistiæ? & an qui non est baptizatus, sit capax huius sacramenti?*

SECTIO II. *De infantibus, & perpetuo amentibus, an sint capaces Eucharistiæ.*

SECTIO III. *De iis, quæ ante amentiam usum rationis habuerunt, an sint capaces Eucharistiæ.*

SECTIO IV. *An sit præceptum non dandi Eucharistiæ pueris ante aliquam ætatem? & quid in dubio de capacitate?*

SECTIO V. *De adultis, qui debilem usum rationis habent, præsertim de Indis, an sint ab Eucharistia repellendi? an qui de Eurgemenis.*

Restant, magis pertinent ad mores, & ad præcepta circa usum huius Sacramenti; quare magis spectant ad Theologum Moralem, qui explicat casus conscientiæ. Cæterum quia ad Theologum Scholasticum pertinet explicare à priori fontes, & radices eiusmodi obligationum, fundamenta præcipua huius doctrinæ trademus; particulares vero casus remittimus ex parte ad Theologos Morales.

SECTIO I.

Quotuplex sit sumptio Eucharistiæ? & an qui non est baptizatus, sit capax huius sacramenti?

Communiter dividitur sumptio Eucharistiæ in Spiritualem tantum, Sacramentalem tantum, & Spiritualem simul, ac Sacramentalem; quæ diuinitus desumitur ex Tridentino *sess.* 13. *cap.* 8. & *sess.* 22. *cap.* 6. Spirituales tantum est, quæ fit per solum affectum, & desiderium sumendi Sacramentalem tantum est, quæ fit per solum contactum, sed abique fructu propter obicem. Sacramentalis simul & Spirituales simul, quæ fit per solum contactum, & fructum. Posset addi quarta species sumptionis materialis, ut quando accipitur ab ignorante, sed comedente hostiam ut panem communem: illa enim non solet appellari sumptio Sacramentalis, quia non accipitur ex intentione accipiendi Sacramentum. Talis etiam censeri solet sumptio, quæ à non baptizato sumeretur, quia neque in ordine ad illud subiectum habet significationem Sacramentalem; sicut neque in ordine ad brutum, aut lapidem; quare etiam si non adsit obex peccati, non confert effectum, eo quod non sit institutum, nisi pro tali subiecto baptizato, de quo mox dicemus.

Quod attinet ad sumptionem mere spirituales, notandum est, illam non esse proprie sumptionem huius Sacramenti; quia sicut votum Baptismi non est vera receptio Sacramenti Baptismi: sic nec desiderium Eucharistiæ est vera receptio illius Sacramenti, sed impropria. Notandum est secundo, aliquos velle, quod illa sumptio habeat aliquem effectum ex opere operato virtute ipsius Eucharistiæ ultra illum effectum, quem operatur ex opere operantis.

tis, sicut alia omnia merita. Quibus videtur favere modus loquendi Tridentini dicta *Sess. 23. cap. 8.* dum dicit aliquos sumere hoc Sacramentum tantum spiritualiter, illos nimirum, qui voto illum caelestem panem edentes fide vivunt, quae per dilectionem operatur, fructum eius, & utilitatem sentiunt. Oppositum tamen tantum certum docent communiter Theologi. Suarez *disp. 62. sect. 1. Vsq. disp. 2. 12. c. 1.* & alij talis enim effectus non habetur ex Christi promissione, nec ullum Sacramentum talem modum operandi habet, ut det gratiam ex opere operato propter solum desiderium ipsius. Nec Tridentinum id significat in praedictis verbis, quorum duplex potest esse sensus, primus, eos, qui spiritualiter effectus, & desiderio accipiunt hoc Sacramentum, sentire fructum eius, hoc est gratiam, quam ex reali communione perciperent; affert enim illud pium desiderium augmentum gratiae, & donorum Dei; imo saepe contingit, ut aliquis ex spirituali communione plus gratiae acquirat, quam alius iustus ex sacramentali, propter excessum fervoris; quare licet non accipiat illam gratiam ex opere operato ab ipso Sacramento, accipit tamen illam ab ipso Sacramento obiective, hoc est, propter desiderium, quod ideo est bonum, & pium, quia terminatur ad illud Sacramentum, quod sufficit, ut dicatur sentire fructum Sacramenti, quod desiderat: sicut qui desiderat vitam pro Christo profunderet, dicitur percipere fructum sui desiderij, & fructum martyrij, quod desideravit; propterea de S. Martino canit Ecclesia, quod *etsi gladius persecutoris animam non abstulit; palmam tamen martyrij non amisit.* Secundus sensus esse potest, sentire eius fructum, hoc est, Sacramenti desiderati: sentit enim fructum Sacramenti, non realiter, sed voto suscepti; de quo ibi sermo erat; qui fructus non est ex opere operato, sed operantis. Addere possumus tertio, credibile esse, eum, qui spiritualiter, & ferventi desiderio suscepit Eucharistiam, accipere fructus secundarios ipsius, non per modum meriti de condigno, sed de congruo, aut impetratorie, eo quod misericors Deus ob dignitatem huius Sacramenti, quod illa anima ardentem concupiscit, det ei victoriam temptationum, auxilia, spirituale dulcedinem, alioque similes fructus ipsius sacramenti, scimus enim aliquas fideles, & pijs animas in eiusmodi desiderio, & fervore sentire solitam dulcedinem etiam sensibilem in ore; quam alij in ipsa reali communione expetiri merentur.

Hoc supposito, quaeritur iam de subiecto capaci ad recipiendam sacramentaliter Eucharistiam. Et quidem certum est, debere esse hominem; pro ipsius enim solis instituta sunt ad Christo Sacramenta, praeteritum istud, quod per veram manducationem, & potationem debet applicari, qualis esse non potest in Angelo, sed solum apparens. Inter homines vero dubium esse potest, primo de catechumenis; ipsi enim, praeteritum si sint in statu gratiae, videntur capaces, cum iam sint Christi membra per fidem, & charitatem. Vnde hanc sententiam amplexus videtur Marcellus in *4. q. 6. art. 2.* & quod plus est, Innocent. III. in *c. Veniens*, de Presbytero non baptizato, eam videtur supponere; nam proposito in dubio an sacerdos non baptizatus debeat iterum post Baptismum Ordinari, pro parte negativa affert, quod catechumenus capax est Eucharistiae; & licet postea concludat, illum debere iterum ordinari; sed tamen id solum praecipit propter dubium, & quia tutius erat; & denique argumentum illud de capacitate Eucharistiae, non rejicit.

Theologi tamen communiter tamquam certum supponunt, catechumenum non esse Eucharistiae capax; & quidem Ecclesiae usus perpetuus id

fatis convincit, nam licet infantibus data fuerit Eucharistia? catechumeno tamen, quantumcumque sancto, aut eximiae dignitatis, numquam datam legimus. Ratio autem fundamentalis est, quia Baptismus est ianua sacramentorum, quae cum sint signa externa, & visibilia gratiae, solum competunt iis, qui sunt iam, non solum interius per fidem, & charitatem, sed etiam exterius membra Ecclesiae. Adde, sacramenta haec relicta esse, ut ab Ecclesiae Pastoribus, tamquam salubria pascua, ovis ministrarentur. Debet ergo prius homo fieri ovis intra Christi gregem visibilis; ut Ecclesiae Pastores possint eum sacramentaliter pascere. Nam licet Baptismus non supponat ovem illum, cui confertur, quia nimirum ipse est primus in Ecclesiam ingressus; per ipsum tamen fit ovis, & ita confertur vere à Pastore ovis, non quae prius erant, sed quae iam sunt, quando baptizantur. Catechumenus autem accipiens Eucharistiam non acciperet à Pastore, nec tunc fieret ovis per illud Sacramentum. Denique cum ex sua institutione significet nutritionem, supponit iam genitum illum, cui confertur, quod fit per Baptismum; nam licet per charitatem possit iam prius habere vitam internam gratiae, nondum tamen esset visibiliter genitus in Christo, propterea requiritur ad nutritionem visibiliter significatam; sicut enim generatio illa esset mere interna, sic sufficeret ad nutritionem internam, & augmentum gratiae per bona opera; ad nutritionem vero per signa externa praerequiratur generatio etiam sensibiliter significata per signa externa.

Possit aliquis respondere, axioma illud, quod Baptismus sit ianua aliorum sacramentorum, verum quidem esse, sed debere intelligi cum proportionem debita. In alijs enim sacramentis duo possunt considerari, scilicet id, quod visibile est, & id, quod invisibile. Et quidem visibile Baptismi requiritur ad visibile aliorum sacramentorum; indivisibile vero Baptismi requiritur ad indivisibile etiam aliorum sacramentorum, quod est dicere, substantiam Baptismi requiri ad substantiam, effectum vero requiri ad effectum aliorum sacramentorum. Sic ergo praerequiratur omnino Baptismus ad suscipiendum valide Ordinem, vel Confirmationem, &c. quia haec sacramenta non solum quoad effectum, sed quoad substantiam suam, pendent ab agente, seu ministro, à passo, seu recipiente, ideo utriusque capacitas attenditur ad substantiam ipsam sacramenti: unde non possunt valide fieri, nisi uterque, & agens, & patiens, sint intra Ecclesiam per Baptismum. At vero quoad effectum suum, gratia sanctificantis, non pendent à substantia Baptismi, sed ab eius effectu. Vnde idem suo modo locum habet in Eucharistia; haec enim etiam quoad substantiam pendet à substantia Baptismi; quoad effectum vero solum pendet à substantia Baptismi, effectu, qui est gratia sanctificans. Substantia autem huius sacramenti non pendet ab applicatione, vel usu, sed tunc fiet, quando consecratur; & ideo tunc pendet à Baptismo ministri consecrantis, quia Baptismus secundum suam substantiam praerequiratur ad alia sacramenta secundum substantiam; postea vero quando Eucharistia sumitur, non fit sacramentum quoad substantiam, sed quoad effectum, & ideo tunc non pendet à substantia Baptismi, sed ab effectu Baptismi, hoc est, à gratia sanctificante, quae praerequiratur ad effectum invisibilem Eucharistiae.

Haec tamen responsio videtur esse contra mentem, & sensum Theologorum omnium, qui certe, quando dicunt, Baptismum esse ianuam sacramentorum, non tam intelligunt de ianua per quam ipsa sacramenta intrent in Ecclesiam, & fiant in se ipsis, quam de ianua, per quam nos intramus ad ipsa recipienda

Debet prius homo fieri ovis Christi quam pasci.

Possit aliquis respondere.

6.

Haec responsio est contra mentem Theologorum.

cipienda, quia sicut per Baptismum intramus in Ecclesiam, ita per Baptismum intramus ad Ecclesiæ sacramenta participanda. Imo si res attente consideretur, Baptismus ideo requiritur in ministro ad valide conficiendum sacramentum; quia requiritur in ministro aliud sacramentum, sine quo non potest esse minister. Vnde ideo obstat defectus Baptismi in ministro, quia sine Baptismo non potuit recipere sacramentum Ordinis, sine quo non est validus minister Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Extremæ vnctionis, & Ordinis: in Matrimonio autem prærequiritur Baptismus, non quia ministri sunt, sed quia recipiunt ipsum sacramentum. Vnde aliqui dicunt, matrimonium baptizati cum non baptizata ex dispensatione Pontificis factum esse verum sacramentum in baptizato, licet minister, qui est alter coniux, non sit baptizatus: illi autem qui negant, illud esse sacramentum, non ideo id negant, quia minister non est baptizatus, sed quia illud sacramentum debet esse vnum & idem in vtroque coniuge; & ideo quando vterque non est capax recipiendi illud propter defectum Baptismi, non potest dari sacramentum incompletum, quod ex sua essentia exigit duplex subiectum. Denique ad conferendum Baptismum validum, quia non prærequiritur Ordo, nec aliud sacramentum in ministro, hinc est, quod licet non sit minister baptizatus, sacramentum erit validum: non ergo est Baptismus ratione sui inania ad conferenda sacramenta, sed ad recipienda; ad conferenda vero, quatenus requiritur aliud sacramentum, quod sine Baptismo non potuit recipi à ministro. Requiritur ergo non minus Baptismus ad recipiendam valide Eucharistiā, quam ad alia omnia sacramenta.

7. *Innocentius oppositum non docuit.*
Nec Innocentius in dicto cap. *Veniens*, oppositum docuit; loquitur enim disputando pro vtraque parte, adductis vtriusque rationibus, quas non oportebat omnes esse veras, cum eas ex aliorum sententia referat, & non solum Eucharistiæ, sed etiam sacramenti Matrimonij capacem dicerent non baptizatum; quod tamen constat esse manifeste falsum. Denique resoluit, Ordinandum denuo esse post Baptismum; præscindendo enim à probabilitate, vel improbabilitate contrariæ partis, hæc pars erat magis tuta, & iuxta decretum cuiusdam Concilij, quod ibi affert.

SECTIO II.

De infantibus, & perpetuo amentibus, an sint capaces Eucharistiæ.

8. **D**E infantibus eadem est ratio ac de amentibus ab infantia: de vtriusque queritur, an sint capaces huius sacramenti: In quo puncto oportet distinguere duas quæstiones valde diuersas. Prima est, an sit necessaria paruulis Eucharistia: in qua quæstione certa est pars negatiua, & definita in Concilio Tridentino sess. 11. c. 4. & can. 4. & constat ex dictis supra disp. 3. sect. 2. de necessitate huius sacramenti. Altera quæstio est, an sumptio huius sacramenti fructuosa, & sacramentalis possit esse eiusmodi personis; in qua quæstione neutra pars videtur esse definita, & ideo variæ Theologorum sententiæ.

9. *Prima sententia negat. Vasquez.*
Prima negat, paruulos esse capaces fructus huius sacramenti. Hanc tenent Alexand. Palud. Maior, Petrus Soto, Caietanus, & alij apud Vasquez disp. 212. cap. 1. Dominicus vero Soto anceps fuit in hoc puncto in variis locis, scilicet in 4. disp. 2. q. 1. art. 9. §. Nihilominus licet, & disp. 7. q. unica, art. 8. ad 4.

Secunda affirmat.
Secunda sententia affirmat, esse capaces, & recipere posse gratiæ augmentum per Eucharistiā.

Hanc tenent communiter Theologi antiquiores, quos referunt, & sequuntur Vasquez vbi supra, & Suarez disp. 61. sect. 4. & est communis omnibus recentioribus.

Tertia sententia media est aliquorum, qui concedunt olim Eucharistiā dedisse gratiam paruulis, quod addunt tamen, hodie non habituram eiusmodi effectum, propter Ecclesiæ prohibitionem. Rationem vero reddunt, quia sacramentum debet recipi voluntarie, ut proferat, & conferat effectum, scilicet per voluntatem propriam in adultis, & per voluntatem Ecclesiæ in paruulis. Cum ergo olim concurreret eiusmodi voluntas Ecclesiæ, quæ Eucharistiā paruulis dabat, poterat sacramentum conferre gratiam, nunc autem non potest, quia non concurret, sed potius resistit Ecclesiæ voluntas, cum prohibeat ministrare paruulis Eucharistiā.

Nobis secunda sententia, quæ communis est, videtur omnino vera, cuius præcipuum fundamentum desumitur ex vfu antiquo Ecclesiæ dandi paruulis Eucharistiā, qui certe vfu licitus non fuit, si in eis non posset suum effectum habere; sicut nec liceret dare illam catechumeno, etiam si sit in gratia, propter eandem rationem, nec homini mortuo, aut bruto; quia id esset fraudare sacramentum suo effectu: supponebant ergo Patres antiqui, paruulos esse capaces fructus huius sacramenti.

Porto morem illum in veteri Ecclesia fuisse, colligitur ex Concil. Tolet. 11. can. 11. Gregorio Magno in veteri Missali, Cypriano Serm. 5. de lapsis, quem refert August. Epist. 23. ad Bonifacium; quæ testimonia videri possunt apud Vasquez loco citato, & apud Suarez, qui addit duo loca Dionysij, sed in neutro esse sermonem de hoc puncto, contendit Vasquez cum aliis. Addit etiam Augustinum lib. de Eucharist. dogmatibus cap. 52. (is tamen libet non creditur Augustini, sed Gennadij) relatum in cap. si quis apud illos. 28. de consecrat. dist. 4. quem etiam locum glossa dicit, intelligi de adultis. Sed textu videtur repugnare, cum expresse loquatur de omnibus, etiam paruulis, eosque dicat (respondente pro illis, qui eos offert) baptizari debere, & Eucharistiā accipere. Affert etiam Suarez alia Augustini loca, quæ tamen Vasquez dicit non intelligi de manducatione sacramentali, sed alterius rationis. Addi potest Euagrius lib. 4. histor. Ecclesiast. cap. 35. vbi narrat, consuetudinem Ecclesiæ Constantinopolitanæ fuisse, ut si multæ particulæ Eucharistiæ superfuissent, accerferentur pueri ex schola, qui eas consumerent. Idem habetur apud Nicephorum 15. hist. cap. 25. quem vsum approbavit, & præcepit Concilium Matisconense 2. cap. 6. his verbis: *Quæcumque reliquæ sacrificiorum post peractam Missam in sacrario supersederint quarta, vel sexta feria innocentes ab illo, cuius interest, ad Ecclesiam adducantur, & in dicto eis ieiunio easdem reliquias confersas vino percipiant.* Vbi per innocentes clare intelliguntur, qui peccati capaces non sunt. De infantibus etiam loquitur expresse Albinus Flaccus Aleuinus in lib. de Diuinis Officiis cap. de sabbato sanctæ Palchæ, vbi loquens de Baptismo infantium, subdit: *Postea constituitur infans vestimentis suis: si verò Episcopus adesset, statim confirmari eum oportet Chrismate, & postea Communicare: & si Episcopus deesset, communicetur à presbytero dicente ita: Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat te in vitam eternam.* Et post alia addit: *Sed & hoc preuidendum est, ut nullum cibum accipiant, neque lactentur, antequam communicent.* Omni autem die vsque in Octauis ad Missam veniant, & communicent: parentes vero oblationes pro ipsis faciant. Floruit autem hic auctor tempore Caroli Magni, cuius præ-